

Baluwa ya Keli ya Paoli kwa wanhu wa Kolinto Chilongole

Baluwa ya keli kwa Wakolinto nayandichigwa na Paoli kuli mhela wa makumi gahano na zihano kuza makumi gahano na sita loyavumbuche Yesu (1:1). Ayi ndo baluwa ya keli tuwele nayo Paoli nayandiche kwa chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu ako Kolinto. Wasomile wangukunda kota Paoli nakandika baluwa ya kuwang'hanuchila wanhu ng'hatu wa Wakolinto, twahela lyandiko linji lya baluwa ayi kota vyoyasimile mli sula ya 2:3-4. Baluwa ya keli kwa Wakolinto nayandichigwa na Paoli naloyawele Makedoniya (2:13).

Baluwa ya Wakolinto wa keli, yauyeng'ha kuli kusima mbuli zitanganiche kuli wanhu. Paoli kangulajila kusangalala kwa heye kwa mbuli yoyabochele kulawila kwa Tito kuli mbuli ya chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu ako Kolinto. Mli baluwa ayi twangona mbuli ya ulanguso wa kuwala kulavya vinhu mli ilagano lya sambu, honhu hawele heye Paoli yolavya malajizo kwa mbuli ya kukongoza sendi na kuza kuwatanza wanhu walingumkunda Kilistu ako Yelusalemu (8-9). Nayoneka kota watumigwa wadesi kulawila kunze mwa chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu kwa ubuhu wawo, wangumgaluka Paoli yawele yowahimiliza

wawo. Achi ndo chiwalo cha kulajila ludali lwa Paoli illingulajila kukangala kwa heye yawele kota mtumigwa wa Yesu Kilistu kulutila mwisu wa Wakolinto wa keli.

Gali Mgati

Paoli kangwaluka baluwa ya heye kwa kuwalamsa chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu (1:1-7).

Hamba Paoli kangulonga kwa chiwalo cha mbuli ya majendo na mbuli yoyabochele kwa mbuli ya hewo na mwidichilo wa hewo kuli baluwa ikwete (1:8-7:16).

Kumala kwa ago, Paoli kaungulavya malajizo kwa chiwalo cha kukongoza sendi kwa chiwalo cha kuwatanza wanhu walingumkunda Kilistu ako Yelusalemu (8:1-9:15).

Mwisu Paoli kangulavya ulonzi wa kigombela kwa mbuli ya utumigwa wa heye na kukanya kwa mbuli ya majendo gayage galinguya (10:1-13:10).

¹ Heni Paoli, mtumigwa wa Kilistu Yesu. Nguluwi ndo yanyhagule ndiwe mtumigwa. Twa hamwe na mng'holozangu Timoteyi twanguwalamsani.

Twanguwandichilani hemwe chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu muwele ako Kolinto, hamwe na wanhu weng'ha welile wa chila honhu kuli Akaya.

² Twanguwaganilani utambichizo na kikala goya kulawila kwa Nguluwi Mhaza wa hetwe na Mkulu Yesu Kilistu.

Paoli kanguta malumbo Nguluwi

³ Yatambichizwe yawele Mhaza na Nguluwi wa Mkulu wa hetwe Yesu Kilistu, Mhaza wa isungu, Nguluwi wa usangalalo weng'ha.

⁴ Heye katutanza hetwe kuli magazo ga hetwe, leka natwe tuwasangalaze wani kuli chila magazo kwa usangalalo wuwo wotulingubochela kulawila kwa Nguluwi.

⁵ Kota vila magazo ga Kilistu vyogalingonjezeka kwa hetwe, hiho du ndo usangalalo wa hetwe wangonjezeka kukolela Kilistu.

⁶ Wone tulingugaya ng'hatu, leka kwa mbuli ya kusangalala na ulohozi wa hemwe. Hotusangalala ndo kwa mbuli ya kuwadita hemwe msangalale na kiwika hamwe muwe na ludali lwa kwimilila kugaya kukula kotugaya hetwe.

⁷ Kahi, kitumbila kotulinako kwa mbuli ya hemwe yima nzinzili, kwa vila tuvizela kota homilumba kuli kugaya kwa hetwe, mochianza kahi na kusangalala kwa hetwe.

⁸ Wang'holozangu, twangugana mvizele vila vyotugayile kula mkowa wa Asiya, natugaya ng'hatu kupuluta mong'ho wetu wa kwimilila, mbaka natwajiliza utumbilo wa kuwa wakomu.

⁹ Mgati mwa nhumbula za hetwe, natona kota tutagusigwa kubagama, avi navilawila leka tuleche kitumbila twetwe baha. Ila twitumbile Nguluwi yalinguwazilipula wabagame.

¹⁰ Heye nayatulohole kuli nongwa ng'hulu ya kubagama, na kangulutilila kutulohola, hetwe tumuwichila utumbilo kota kutulohola kahi.

¹¹ Hemwe wone mwangutulumba moko kwa kutulandila. Aho, utambichizo wotupegwa kwa chiwalo cha kulanda kwa wanhu wenji aho,

viwe vimbusambusa vya wanhu wenji ng'hatu kumtogola Nguluwi kwa chiwalo cha hetwe.

Kugaluka kwa majendo ga Paoli

¹² Hetwe twangidayila chinhu chimwe, luhala lwetu lwangutulajila kota kwa welo na uzelu wa nhumbula, ulingulawa kwa Nguluwi, hauwele kwa luhala lwa lukuli, ila kwa kunoga kwa heye Nguluwi, tikala hano muisi, hali hemwe mwemwe.

¹³ Twanguwandichila hemwe mbuli zomlinguweza kuzisoma na kuzizela. Ndanguvijesa kota movizela goya ng'hatu,

¹⁴ hanga mbaka sambu mnzela hado hela. Tuvizela kota kuli zuwa lila lya Mkulu Yesu moweza kutonela hetwe lutogo kota na hetwe vyotuliwanguNELA hemwe lutogo.

¹⁵ Londiwa na utumbilo awo, nangana kuya kwa hemwe leka mpegwe utambichizo lwa keli.

¹⁶ Nangana kukolela kwa hemwe ndilimmajendo kuluta mkowa wa Makedoniya na mhela wa kuhiluka kahi, leka mbochele kutanzwa kwa hemwe kwa majendo ga heni kuluta Yudeya.

¹⁷ Ndaze, mwangijesa vyombichile hino ndiwa kota munhu yalihela lwimo? Ndaze, mwangijesa kota ndangukola vyombonile kwa majesa ga chiwunhu na kota ndangulonga “Ena, ena” Na “Hebu, hebu” Baho du?

¹⁸ Nguluwi ndo wa kitumbila ng'hatu, lelo chila chotuwalonjele hemwe haiwele mbuli ya “Ena” Na “Hebu”.

¹⁹ Mina Kilistu Yesu, mwana wa Nguluwi, yula, heni na Silivani na Timoteyi, tumdamlile kwa

hemwe, nahawele munhu wa “Ena” Na “Hebu,” Ila heye nayali wa “Ena” Ya Nguluwi.

²⁰ Kwa vila malagano geng’ha ga Nguluwi gawa “Ena”. Lelo kwa mbuli ino, “Ena” Ya hetwe yangulongigwa kukolela Kilistu kwa chiwalo cha ukulu wa Nguluwi.

²¹ Nguluwi heye ndo yawele kutwimiza hetwe na hemwe kahi kuli Kilistu, na ndo heye yuye yatuhagule,

²² Ndo haye yatuwichile ulajilo wa kuwa wanhu wa heye na kutugalila Muhe mnhumbula ya hetwe kota vyoyemilile kwa mbuli zeng’ha zoyatuwichile.

²³ Nguluwi ndo yawele mlolezi wa heni, heye kaizela nhumbula ya heni! Heni suyile kahi Kolinto kwa mbuli ya kuwaditani mone usungu.

²⁴ Hatulingugana kuwakola lupichi kwa kukunda kwa hemwe, hemwe mwa goya kuli kukunda kwa hemwe. Chomlinguganigwa ndo kukola mijito hamwe kwa chiwalo cha kusangalala kwa hemwe.

2

¹ Lelo ndita ndeche kuwajendela kahi kuwegalila masinzo.

² Mina wone hemwe muwe misinzile, lelo yalikohi yowahembuliza, leka wowa wawala muwegalile masinzo?

³ Ndo mina ndiwandichile, nasiganile kuya kwa hemwe na kisinza na hemwe mlingitumbila ng’hatu kusangalala kwa heni. Ndangukomya ng’hatu kota wone heni sangalale, hemwe mweng’ha mwangusangalala.

⁴ Londiwandichile aho katali kuli kisinza na kung'ung'uta mnhumbula na kwa mahozzi menji, haiwele kwa chiwalo cha kuwegalila masinzo hemwe, ila kwa chiwalo cha kuwalajilani kota ndanguwagana ng'hatu.

Dedede kwa yawifile

⁵ Wone kuna munhu yalingumdita yunji yawe na masinzo, hambe yandite heni ndisinze, leka kawadita hemwe mweng'ha muwe na masinzo, na siganile ndiwe ng'ang'ale lukami.

⁶ Kugaya koyagayile kulawa kwa wenji wa hemwe imkwila.

⁷ Iponile chiba kwa hemwe kumhoza nhumbula munhu ayo na kumwimiza nhumbula leka yaleche kisinza na kugozola ng'hatu.

⁸ Ahyo, ndanguwadedeza, mumlajile kota kahi mwangumgana ng'hatu.

⁹ Longanile heni kwandika lila lyandiko lyali kugana kuvizela kota mwima nzinzili kukunda kuli chila mbuli.

¹⁰ Wone mumlechela munhu, na heni ndowalechela. Mina hondiwalechela, kota ndangukomya ndanacho cha kuwalechela, ndanguwalechela hali Kilistu kwa chiwalo cha hemwe,

¹¹ leka tuleche kumdita Limazoga yatubade, mina tuvizela usugu wa heye vyouli.

Lunhwinhwi lwa Paoli ako Toloa

¹² Lofichile Tiloa kudamla Mbuli Inojile ya Kilistu, ndifika lwizi lwa mwanzi kwa chiwalo cha mijito ya Mkulu.

¹³ Ila nandisinja ng'hatu kwa vila simfichile mng'holozangu Tito. Ndo mina nandiwalaga weng'ha hala nakuluta Makedoniya.

Kusumya kwa kutanzwa na Kilistu

¹⁴ Ila, malumbo kwa Nguluwi yalingutulongoza chila mhela kuli majendo ga kusumya kwa Kilistu. Heye katuditaga tweneze kukomya kwa Kilistu kota kunhunyhilila goya chila honhu.

¹⁵ Mina hetwe ndo kota unhunyhililo wa Kilistu, yila Kilistu yamlavile Nguluwi, kuli wala walinguloholigwa na hewo walingwajilila.

¹⁶ Kwa wala walingwajilila, kunhunyhilila ako ndo kubagama, ila kwa wala walinguloholigwa, kunhunyhilila ako ndo ukomu. Yalikohi lelo, yalinguweza kwimilila kuli mijito kota ayo?

¹⁷ Hetwe hatuwele kota wanji wawele nguguza ulonzi wa Nguluwi, ila hetwe twangudamla kwa kugoloka hali Nguluwi, kota wanhu tulajizwe na Nguluwi, tuli hamwe na Kilistu.

3

Vitumagwa wa ilagano lya sambu

¹ Ndaze, twangwaluka kahi kitogola twetwe baha? Ndaze, twangugana lyandiko lya ulajilo kwa hemwe, ama kulawa kwa hemwe, kota wanhu wanji?

² Hemwe mwemwe ndo lyandiko lya hetwe, lyandiko lyandichigwe mnhumbula ya hetwe, lyanguzeleka na kusomigwa na wanhu weng'ha.

³ Izeleka kota hemwe ndo lyandiko lya Kilistu yaihiliche kwa moko ga hetwe. Lyandiko alyo

halyandikwe kwa wino, ila kwa Muhe wa Ngu-luwi yawele mkomu, na hayandikwe mchanya mwa chihande cha iganga, ila mchanya mwa nhumbula za wanhu.

⁴ Twangulonga hino kwa vila twangitumbila Nguluwi kukolela Kilistu.

⁵ Haiwele kota hetwe twanguweza kuditita choneche kwa ludali lwetu, ila ludali lwa hetwe lweng'ha lwangulawa kwa Nguluwi.

⁶ Mina heye ndo yatuditile titumbile tuwe vitu-magwa wa ilagano lya sambu lohaliwele ilagano lya malajizo lyandichigwe, ila ilagano lya Muhe Yelile. Mina malajizo gandichigwe gegalaga kubagama, ila Muhe kangigala ukomu.

⁷ Malajizo nagawichigwa kwa kwandichigwa kuchanya mwa vihande vya maganga. Hanga vy-oiwele kuduma kwa heye kuwa kubagama, ukulu wa heye wali ukulu ng'hatu leka wana wa Isilaeli waleche kuulola chihanga cha Musa kwa mbuli ya kung'ala kwa heye. Kahi kung'ala ako kwali hado hela. Lelo wone kukoleka kwa chila chambuze kubagama na ikoleka kwa ukulu winji kota awo,

⁸ lelo, mijito ja Muhe yina ukulu mng'hangala ng'hatu.

⁹ Lelo wone mijito ilingigala utaguso kwa wihe kwa wanhu yina ukulu, yowa kota mijito ilingi-gala kutanganika yowa na ukulu mng'hangala ng'hatu.

¹⁰ Ahyo, kwali na ukulu nawajilize ukulu kwa chiwalo cha ukulu mng'hangala ng'hatu.

¹¹ Mina wone iwe chila chilingubilabila chali na ukulu, na kulihela majesa chila chiwele cha

mazuwa gose, chowa na ukulu mng'hangala ng'hatu.

¹² Kwa vila vyotuwele na utumbilo awu, twangulonga ne kudumba ng'hatu.

¹³ Hetwe hatulingukola kota Musa nayagubiche chihanga kwa chibende leka wanhu wa Isilaeli waleche kuwona kula kuduma kwa kupulika kula kulingubilabila.

¹⁴ Ila luhala lwao lububuwala. Mbaka lehano lilingusomigwa ilagano lya Katali, chigubiko acho ching'ali. Chigubiko acho cholavigwa hala du, munhu hochilumba na Kilistu.

¹⁵ Ena, mbaka lehano baha chila hohalingusomigwa Malajizo ga Musa, nhumbula za hewo ziwaga zigubikwe kwa chila chibende.

¹⁶ Ila, mhela munhu yomgalamchila Mkulu, chibende acho changulavigwa.

¹⁷ Lelo “Mkulu” Ndo Muhe, na hala hoyali Muhe wa Mkulu, ndo hawele na kilejeha.

¹⁸ Lelo hetwe weng'ha wotuwele na vihanga vyohavigubikwe, twangona kota kuli chilolelo, kulajila ukulu wa Mkulu, twangubadiliswa twiwhane ng'hatu kulawila ukulu mbaka ukulu. Ahyo ndo mijito ya Muhe wa Mkulu.

4

Ng'hano ya Muhe kuli viya

¹ Lelo Nguluwi kwa isungu lyake, katulechela mijito ayi na aho hatugozola hebu.

² Ila tugalema ng'hatu geng'ha ga soni na ga chinyele. Hatulingikala kahi kwa kubadwa ama

kwa kwanzanya ulonzi wa Nguluwi, ila kwa kulajila kukomya twangilajila kota tutanganika, majesa ga wanhu gotulajila hetwe hali Nguluwi.

³ Mina, wone Mbuli Inojile yotulingudamla ivisigwa, ivisigwa hela kwa wala walingwajilila.

⁴ Awo hawalingukunda kwa vila lila Limazoga nguluwi wa isi ino, liziwika jiza nyhala za hewo waleche kuwona hazelu lumuli lwa Mbuli Inojile ya ukulu wa Kilistu, yewhanile ng'hatu na Nguluwi.

⁵ Mina hatulingudamla twetwe baha, ila Yesu Kilistu yawele Mkulu, hetwe baha tuli vitumagwa wa hemwe kwa chiwalo cha Yesu.

⁶ Nguluwi heye yalonjile, “Lumuli na lumwemwese kulawa kutitu,” Ndo yawele kulangaza nhumbula ya hetwe, na kutugalila lumuli lwa uwanzi wa ukulu wa Nguluwi ulingumwemwesa kuli chihanga cha Yesu Kilistu.

⁷ Lelo hetwe tuwele na ng'hano ayi twa kota vinhu vya ilongo, leka yoneche hazelu kota ludali alo lukulu lwangulawa kwa Nguluwi hauwele kwa twetwe baha.

⁸ Chila zuwa twangugaya, ila hatulingusindamizwa, twanguwa na majesa, ila hatulingugozola,

⁹ Twangugazigwa, ila hatulingulechigwa ne kutanzwa, na hanga tugwisigwa hanyi, hatudumigwe.

¹⁰ Mhela weng'ha twali tuhola mlukuli lwetu kubagama kwa Yesu, leka ukomu wa heye Yesu kahi woneche mlukuli lwetu.

¹¹ Ena, mhela weng'ha twangikala kuli nongwa ya kubagama, kwa chiwalo cha Yesu, leka ukomu

wa heye Yesu woneche mlukuli mwetu lulingubagama.

¹² Ayi ndo ilingunamana kota mgati mwa hetwe kubagama kwangukola mijito, ila mgati mwa hemwe ukomu wangukola mijito.

¹³ Yandichigwa, “Nang’hunda ndo mina nandonga.” Na hetwe kahi, wone tuwe na muhe yuyo wa makundo, twangukunda, na kwa chiwalo acho ndo twangulonga.

¹⁴ Tuvizela kota Nguluwi yula yamzilipule Mkulu Yesu, kotuzilipula na hetwe kahi hamwe na Yesu na kutuwika kumwando kwa heye hamwe na hemwe.

¹⁵ Geng’ha aga ndo kwa kuwanojeza hemwe, na utambichizo wa Nguluwi louwafichila wanhu wenji ng’hatu, na malumbo nago gonjezeche ng’hatu, kumpa ukulu Nguluwi.

Kikala kwa makundo

¹⁶ Kwa chiwalo acho hatulingugozola. Hanga vyoulumbigwe kwa kunze twangulala, ila kwa mgati nhumbula za hetwe zanguditigwa ubewe zuwa kwa zuwa.

¹⁷ Mina kugaya kwa hetwe ndo kudo, kahi kwa hado hela, ila yotugalila ukulu ulingupuluta ubetezo weng’ha, ukulu wa mazuwa gose.

¹⁸ Ahyo tuleche kuvilola vilingoneka, leka tulole vyohambe vyoneche. Ndo mina vilingoneka vya mhela udo hela, ila havilingoneka ndo vya mazuwa gose.

5

¹ Mina tuvizela kota ihema ali lyotulingikala sambu aha muisi ndo alu lukuli lwetu,

houwifigwa, Nguluwi kotupa honhu hanji ha kikala kilanga, ng'handanda ya mazuwa gose yohaizenjigwe kwa moko ga wanhu.

² Mina kuli ihema ali twangugugumila, tulolela kwa kugana ng'hatu, kupegwa lukuli lwa hetwe luli ako kilanga.

³ Kwa vila hotupegwa alo lukuli lwa kilanga, hatukoneka kota twa mwazi.

⁴ Lotung'ali kuli ihema ali lya isi, twangulila na kupapizwa itunyo, haiwele kota twangugana kuuvula awu lukuli lwa chiisi, ila twangugana tualizwe ula wohambe ubagame, leka ula ulingubagama, wangugaluswa kuwa lukuli lwa ukomu wa mazuwa gose.

⁵ Nguluwi heye na katuwichila kugaluka ako, na heye katupa Muhe wa heye yawe yochibatilila geng'ha goyatuwichile.

⁶ Twima goya mazuwa gose. Tuvizela kota kikala kuli lukuli alu hela ndo kikala kutali na ng'handanda ya hetwe na Mkulu.

⁷ Mina twangikala kwa makundo, na haiwele kwa gala tulingugona.

⁸ Ila twima nzinzili na twahaganile kuka hali lukuli awu lotulingikala na kuhamilila kwa Mkulu.

⁹ Ahyo, mbuli itanganiche ng'hatu, ndo kumnojeza heye, tuwe tuchikala baha muisi ama kuko.

¹⁰ Mina tweng'ha itugana twime kumwando hali chigoda cha utaguso cha Kilistu, leka chila yumwe yabochele gaganigwe kwa mbuli zoyaditile mhela loyali ngikala muisi kwa ganojile ama gehile.

Kuhanyiswa na Nguluwi kukolela Kilistu

¹¹ Lelo hetwe tuvizela kota choni mbuli ya kumdumba Mkulu, na baho twangujeza kuwakwega wanhu. Nguluwi katuzela goya ng'hatu, na heni ndangitumbila kota na hemwe kahi mtuzela goya ng'hatu.

¹² Haiwele kota kahi twangujeza kidedeza kwa hemwe, ila twangugana kuwapa hemwe mbuli za hetwe za kona lutogo kwa hemwe. Leka muwedichile wala walingitumbila vyowali kwa kunze kuleka vyowali mnhumbula.

¹³ Wone twangoneka tuwele na luweje, ahyo ndo kwa mbuli ya Nguluwi, na wone tuwele na nyhala ng'hatu, ahyo ndo kwa mbuli ya hemwe.

¹⁴ Igano lya Kilistu lyangutwimila hetwe tuli nguwarzela kota munhu yumwe hela ndo yabagame kwa mbuli ya weng'ha, na ahyo weng'ha nawabagama.

¹⁵ Nakabagama kwa chiwalo cha wanhu weng'ha, leka walingikala waleche kuwa wakomu kahi, kwa chiwalo cha hewo wawo, ila kwa mbuli ya heye yabagame, na kuzilipuligwa kwa chiwalo cha hewo.

¹⁶ Lelo kulawila sambu, hetwe hatulingumlola munhu kota munhu hela. Na iwe kwa mhela umwe natumjeza Kilistu kwa majesa ga chiwunhu, sambu haiwele ahyo kahi.

¹⁷ Munhu yoneche yowa hamwe na Kilistu kawaga chilumbigwe chinyale, mbuli za katali zikola, mbuli inyale yuya.

¹⁸ Geng'ha ndo mijito ja Nguluwi yalingutuhanyisa hetwe na heye kukolela Kilistu, nakhama hetwe mijito ja kuwahanyisa wanhu na heye.

¹⁹ Ndo kulonga, Nguluwi, nayali yoihanyisa isi na heye kukolela Kilistu, ne kuwika kumutwi gehile ga hewo wanhu. Heye katupa usenga kwa chiwalo cha kuwahanyisa wanhu na heye.

²⁰ Lelo hetwe twahano kwa chiwalo cha Kilistu, na heye Nguluwi kangutulajiza hetwe kuwadedeza hemwe. Twanguwalandeni kwa chiwalo cha Kilistu, mihanyise na Nguluwi.

²¹ Kilistu nayali hela gehile, ila Nguluwi nakamdita yawe na gehile kwa mbuli za hetwe, leka hetwe kwa kuwa hamwe naheye, tuwe twihanzile kuli utanganiko wa heye Nguluwi.

6

¹ Lelo hotuwa wakola mijito hamwe na Nguluwi, twanguwadedeza mleche kukunda kula kunoga kwa heye mkubochele kulawila kwa Nguluwi waje hela!

² Nguluwi kangulonga hino,
“Mhela ukundigwe,
nandikuhulichiza,
muhela wa ulohozi,
nandikutanza.”

Lelo sambu ndo mhela ukundigwe, sambu ndo zuwa lya ulohozi!

³ Hino tuleche kuwa na nongwa yoneche kuli uchitumagwa wa hetwe, hatulingugana kumuwichila munhu yoneche chinhu choneche chimlemeza.

⁴ Hanji, twangilajila kota tukomya vitumagwa wa Nguluwi kwa chila chinhu, kwa kwimilila kwinja mhela wa kugazigwa, kuhanagawa na kugaya.

⁵ Tutowigwa, tuwichigwa mchinweng'ho na kuzonoligwa hazelu, tukola mijito na tutoka, twikala meho ne kulya chinhu.

⁶ Twangilajila twa vitumagwa wa Nguluwi kwa kunoga nhumbula, luhala, kwimilila na isungu, kwa Muhe Yelile, na kwa igano lilihela udesi.

⁷ Kwa usenga ulingukomya na kwa mong'ho wa Nguluwi. Kutanganika ndo chinhu chotulingitumbila kuli kumvaba munhu na kilolela twetwe baha.

⁸ Twangutogoligwa na kubezigwa, twangulijigwa na kutogoligwa. Twangoneka kota twawadesi, hanga hetwe twangulonga tukomya,

⁹ kota wanhu hawalinguzeleka, hanga twanguzeleka goya, kota walingubagama kota vyomlingona, hetwe twa twawakomu ng'hatu. Twangugazigwa ila hatulingudumigwa

¹⁰ Twanguditigwa tisinze, ila twangusangalala mazuwa geng'ha. Twangoneka kota twa wazunwa ila twanguwadita wenji wawe na lufufu, twahela chinhu, ila twanguwa na vinhu vyeng'ha.

¹¹ Wang'holozangu Wakolinto, tulongasa menji na hemwe kwa ugazi ng'hatu, natuwagubulila nhumbula ya hetwe.

¹² Wone mwangona kota kuna chinhu choneche chila chilinguwalemeza, chinhu acho cha kuko kwa hemwe, na haiwele kwa banzi ya hetwe.

¹³ Sambu ndangulonga na hemwe kota vila vyondilonga na wana wa heni, mgubule nhumbula za hemwe kota hetwe vyotuditile.

Lilemezwe kuli vihendo vya wanhu

hawamzelele Nguluwi

¹⁴ Mleche kibanda hamwe na wanhu hawalin-gukunda. Ndaze, kutanganika na wihe vyochi-hanza hamwe? Ndaze, lumuli na jiza vyochi-hanza hamwe?

¹⁵ Ndaze, Kilistu kochihanyisa na Limazoga? Ndaze, yalingukunda kangihanza na hambe yakunde?

¹⁶ Ng'handanda ya Nguluwi yangiwhana ndaze na jimalukolo ja udesi? Mina hetwe ndo Ng'handanda ya Nguluwi yawele mkomu. Kota heye Nguluwi vyoyalonjile,

“Ndochikala mgati mwa hewo,
na kikala hali hewo,
ndowa Nguluwi wa hewo,
na hewo wowa wanhu wa heni.”

¹⁷ Ahyo, Mkulu kangulonga kahi,
“Mlawe howali hewo,
mkekale hafungo na hewo,
mleche kudoliza chinhu chikokomoche,
nani ndowabochela.

¹⁸ Heni ndowa Mhaza wa hemwe,
na hemwe mowa wana wa heni, walume kwa
wadala,
kalonga Mkulu yawele na ludali.”

7

¹ Lelo wotiganile, hotupegwa ilagano ali lyeng'ha, na twihovuje na choneche chilingutigula lukuli na muhe wa hetwe, tuwe twelile ng'hatu na kikala kwa kumfugamila Nguluwi.

Kusangalala kwa Paoli

² Mtulechele mhumhu hali nhumbula za hemwe! Hatumzudize ne munhu yoneche, hatumlumize na kumhada ne munhu yoneche.

³ Silingulonga mbuli zino kwa chiwalo cha kumtagusa kwa wihe munhu, mina, kota vyondonjile, hemwe mwa mnhumbula za hetwe, tubagame hamwe, twikale hamwe.

⁴ Ndivizela kota mwima nzinzili ng'hatu hondilonga na hemwe, ndangona lutogo lukami kwa hemwe! Kuli kugaya kwa hetwe, mhegwa chihembulizo chikulu na kusangalala ng'hatu.

⁵ Na hotufichile Makedoniya hatwesele. Chila nzingo kwali na kugaya, kunze kilewa, mgati mwa nhumbula za hewo mwali na majesa.

⁶ Ila Nguluwi, yalinguwasangalaza wazunwa, katukangaza nhumnbulu hetwe kahi kwa kuya kwa heye Tito.

⁷ Natwe hatusangalale kwa kuya kwa heye, ila vivila kwa mbuli yila yomtusangalaze. Tito nakatulonjela vila vyomuwele kugana kumbona. Vila vyomulingisiza na vyomulingilavya kwa chiwalo cha gala galawile. Ahyo, sambi ndangusangalala ng'hatu.

⁸ Mina, leka kwa lila lyandiko lya heni ndiwapa majesa, silingona mbuli ya kung'ung'uta. Ena, ndangona kota lyandiko alyo na liwadita misinze, ila hado hela.

⁹ Sambu ndangusangalala, haiwele vyondili na masinzo, ila kwa vila masinzo ga hemwe gawadita mgalula gomlapile na kumgalamchila Nguluwi ng'hatu. Mditwe misinze kota navyoyaganile Nguluwi, kwa chiwalo acho, hatuwalumize hemwe vyoneche hila.

¹⁰ Kuwa na masinzo vyoyaganile Nguluwi kigalaga kugaluka kwa nhumbula, kugaluka kuli ngigala ulohozi, hino kuduhu mbuli ya kung'ung'uta. Ila masinzo ga chiisi, gangigala kubagama.

¹¹ Lelo moweza kugona galawile kwa kona masinzo vyoyaganile Nguluwi, hemwe mpegwa sambu kuwa wanhu walingikangaza na wawele na liwuzo. Mwangutinuka na kudumba, mwangikangaza na mwa goya kona vinhu vikoleka goya. Hemwe yoneka ng'hatu kwa chila nzila kota muwe mwelile kuli mbuli ino.

¹² Ahyo, hanga nanyandika lila lyandiko, haiwele kwa chiwalo cha yula yawifile, ama kwa chiwalo cha yula yaditilwe wihe. Nanyandika leka yoneche hazelu hali Nguluwi vyompajile kwa chiwalo cha hetwe.

¹³ Na ndo mina hetwe na tusangalala ng'hatu.

Haiwele na tusangalala hela, ila kahi Tito nakatudita tusangalale kwa kula kusangalala koyalinako kuli muhe wa heye navyoisangalale.

¹⁴ Heni ndiwatogola lukami hali heye, na kwa mbuli ayo nasibasigwe soni hebu. Tuwalonjelani tukomya ng'hatu, na kula kuwatogola hemwe hali Tito nayali mbuli ya kukomya ng'hatu.

¹⁵ Ahyo igano lya heye lya nhumbula kwa hemwe lyangonjezeka ng'hatu yokumbuchila hemwe vyomlingukunda, na vyomubochele kwa kudumba na kukakama kulajila kuhulichiza.

¹⁶ Ndangusangalala ng'hatu kota ndanguweza kitumbila hemwe lukami kwa chila mbuli.

Kulavya kwa moko meli

¹ Wang'holozangu, twangugana kuwegalilani mbuli za utambichizo wa Nguluwi, yawapele chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu wa ako Makedoniya.

² Wala wanhu wa ako Makedoniya, nawa-jezigwa ng'hatu kwa kugaya, ila kusangalala kwa hewo kwali kukulu, leka wali wolavya kwa moko meli, hanga nawawele wazunwa ng'hatu.

³ Ndoweza kulavya ulolezi kota nawalavya ne kukolwa lupichi, na isungu ng'hatu kota vyoluwele mong'ho wawo na kupuluta ng'hatu. Kota navyowaganile hewo wawo,

⁴ nawatulanda kwa kutudedeza ng'hatu wapegwe mhumhu ya kihanza kuli mijito ayi ya kuwatanza wanhu wa Nguluwi ako Yudeya.

⁵ Ayo nayali mbuli yotwalingitumbila ng'hatu! Mwaluko nawelavya hewo wawo kwa Mkulu, hamba welavya wawo kwa hetwe kahi, kwakuwinza vyoyalingugana Nguluwi.

⁶ Kwa mbuli ayo, natumdededeza Tito yaluche mijito ajo yawatanze kahi walutilile kusinda mijito aji ja kulavya kwa isungu hali hemwe.

⁷ Mwemwe muwa na vinji kwa chila chinhu, makundo na ludali lwa kulonga na uwanzi na kikangaza kweng'ha kwa kudita ganojile, na ligano lyenu kwa hetwe. Ahyo, twangulolela muwe mnojile kuli mijito aji ja kulavya.

⁸ Siwapa hemwe ilajizo, ila ndangugana hela kulajila ndaze wanji vyowalingikanganza kuwatanza, leka mvizele igano lyenu vyolili lya kukomya.

⁹ Mina, hemwe mkuzela kunoga kwa heye Mkulu wa hetwe Yesu Kilistu, heye, hanga nayali na lufufu, nakedita mzunwa kwa chiwalo cha hemwe, leka kwa uzunwa wa heye, yawadite muwe na lufufu.

¹⁰ Kwa chiwalo chino, lelo ndanguwalonjelani hino, igana kwa hemwe kukola sambi gala gomwaluche mhela upulute. Hemwe mwali mwaluche kukola na mwamulile kukola ahyo.

¹¹ Lelo mgongomanye mijito ayo ya kulavya, na wone vila navyomganile aho mwaluko kutanza, lelo mikangaze hiho kudita avyo vyomuwele navyo.

¹² Mina wone munhu yawele ngugana kutanza, Nguluwi kabochelaga chila choyoweza kulavya, halingulola vinhu vila vyomlihela.

¹³ Chondilingugana haiwele kota mwanguganigwa kiyinjiza kuli magazo kwa chiwalo cha kuwatanza wanhu wanji, ila igana kuwe na kiwhana.

¹⁴ Chila chomlinacho sambi chonjezeche chiwatanze wala walingugana, leka na hewo lowowa na chonjezeche, wawatanze hemwe kuli vila vyomlingugana, na ahyo, kuwe na kiwhana.

¹⁵ Kota vyogandichigwe,
 “Nyakungajize kwa winji na hawele na chonjezeche,
 na yula yakungajize tudo nahesilwe.”

Tito na wayage

¹⁶ Ndanguta malumbo Nguluwi, yawichile mgati mwa nhumbula ya Tito, ako kugana kondilinako heni kwa kuwatanza hemwe.

17 Haiwele hela kota nakakunda lotulandile, ila kahi nayali yogana ng'hatu kuwatanza, leka nakagana heye yuye kuya komuli.

18 Hamwe na heye, twangumlajiza mng'holozetu yumwe yawele na katogo kwa mbuli ya kudamla Mbuli Inojile yenela kuli chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu wang'ha.

19 Menji ga ago, heye kahaguligwa na chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu yawe muyetu kuli majendo mhela hotuhilika mijito ayi ya kudondola, mijito yotulingukola kwa chiwalo cha ukulu wa Mkulu na kuzeleka kwa igano lya hetwe linojile.

20 Twangugana kilega na nongwa lozikuya kulawila, kwa mbuli ya ndolendole ayi ya sendi nyinji zotulinguziditila mijito.

21 Vyotulingugana hetwe ndo kudita ganojile, haiwele hali Mkulu hela, ila kahi hali wanhu.

22 Lelo hamwe na wang'holozetu awo, tumlajiza mng'holozetu yunji yawele mala nyinji tumpele majezo menji, natumona kota kangugana ng'hatu kututanza, na sambu kangikangaza ng'hatu kwa vila kana makundo ga heye lukami na hemwe.

23 Tito ndo muyangu, twangukola mijito hamwe kwa chiwalo cha hemwe, ila kwa awa wang'holozetu wanji walinguya kilumba na hewo, awo ndo wasenga wa chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu, wangumtogola Kilistu.

24 Ahyo, mulajile hali chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu kota twangukomya ng'hatu. Kota mwanguwagana na kuwazelesa

kota natuganigwa kidaya kwa chiwalo cha hemwe.

9

Kuwatanza Wakilistu

¹ Haiganile kwandika ng'hatu kuli mijito ayo ya hemwe kwa chiwalo cha wanhu wa Nguluwi.

² Ndivizela vyomuwele na nhumbula ya kutanza, na ndangitumbila hemwe kwa chiwalo acho, hali wanhu wa Makedoniya. Nandiwalonjela, “Wang'holozetu wa Akaya wema nzinzili kulawila mhela upulute.” Ahyo, kikangaza kwa hemwe kuwahimiliza wanhu wenji lukami.

³ Lelo ndiwalajiza wang'holozetu awo, leka lutogo lwetu kuli hemwe yoneche kota hauwele ulonzi hela, na kota mwima nzinzili ng'hatu na kututanza kwa hemwe kota vyomlonjile.

⁴ Ndo mina wone wanhu wa Makedoniya wanguya hamwe na heni na hatuwafichile mwimile nzinzili, hetwe tobaswa soni ng'hatu kwa vila navyotwitumbile hemwe, namwe vivila mokona soni.

⁵ Kwa ahyo, mbona inoga kuwalanda awa wang'holozangu wamlongole heye kuya kwa hemwe, wawiche goya ndolendole ya hemwe ng'hulu yomilahile. Nayo ilajile kukomya kota ndo ndolendole ilavilwe hela kwa kugana na haiwele kwa kukola lupichi.

⁶ Mkumbuchile, “Yalingunyala tudo kabetaga tudo, yalingunyala menji kabetaga menji.”

⁷ Chila yumwe, lelo na yalavye kota vyoyalin-gugana, kwa nhumbula na haiwele kwa mas-inzo ama kwa kukolwa lupichi, mina Nguluwi kaganaga yula yawele kulavya kwa usangalalo.

⁸ Nguluwi koweza kuwapa hemwe utambichizo weng'ha umemile, leka muwe chila zuwa na chila chinhu chomlingugana, na hihyo mlutilile ku-tanza kuli chila mijito inojile.

⁹ Kota vyogandichigwe,
“Heye kalavyaga kutanganika kwa wazunwa,
isungu lyake liwaga lya mazuwa gose.”

¹⁰ Na Nguluwi yalingumpa mlimi nyhadikwa na ibumunda kwa chilyo, kowapa hemwe kahi ny-hadikwa zomlingugana, na kozidita zote, zikule na kuwapa mbena nyinji kwa kutanganika kwa hemwe.

¹¹ Heye kuwadita hemwe muwe na lufufu ku-lutilila kwa chila chinhu, leka wanhu wagane kumtogola Nguluwi kwa mbuli ya ndolendole za hemwe zowalingubochela kwa moko getu.

¹² Mina mijito ayi yelile yomlingukola haiwele kota yowatanza gala gowalingugana wanhu wa Nguluwi hela, ila kahi yowambuza wanhu wenji wamtogole Nguluwi ng'hatu.

¹³ Kulawila kwa ulajilo ulingulajilwa kwa mijito ayi ya hetwe, wanhu womtogola Nguluwi kwa chiwalo cha kukunda kwa hemwe, kwa Mbuli Inojile ya Kilistu yomlingumfugamila na kahi kwa chiwalo cha isungu lomlinguwapa hewo na wanhu weng'ha.

¹⁴ Kwa ahyo, wowalandileni hemwe kwa igano lya nhumbula kwa chiwalo cha utambichizo uwele wauyeka yawagalileni Nguluwi.

¹⁵ Tumtogole Nguluwi kwa ila ndolendole ya heye ipulute ng'hatu.

10

Paoli kangugombela mijito ya heye

¹ Heni Paoli nene baha ndilingoneka kota ndina soni hondiwa hamwe na hemwe, ila ndangung'anuka londili kutali na hemwe, ndanguwadedeza kwa isungu lyake Kilistu.

² Ndanguwalandani mleche kunyambuza ndiwe ng'anuche lukami mhela hondikuya, mina ndangukomya ndoweza kuwa ng'anuche kwa weng'ha wala walingutujesa kota twangikala kota wanhu wa isi.

³ Ndangukomya twangikala muisi, ila hatulingitowa vita kota wanhu wa chiisi vyowalingitowa.

⁴ Mina vinhu vyotulingitumbila kuli ngondo za hetwe haviwele vinhu vya muisi, ila ndo ludali lwa Nguluwi luli nguwifya lugagala lweng'ha lwa watwihilwe. Twanguwifya ndonga zeng'ha za udesi,

⁵ na kubomola chila chilemezi cha kidaya chiwichigwe kumlemela kudaha kwa Nguluwi. Twangugahola majesa geng'ha na kugadita gamfugamile Kilistu.

⁶ Lomuwa mwimile nzinzili kuli kufugamila, hetwe tokwima nzinzili kugaza chila chihendo cha kuleka kufugamila chila chinhu.

⁷ Hemwe mwangulola mbuli kwa kunze hela. Ndaze, kabaha munhu yoneche yalingijesa kota heye ndo wa Kilistu? Ena! Lelo yejese vivila kota hetwe kahi twangitumbila Kilistu kota heye vyoyawele wa Kilistu.

⁸ Leka wone ndingonjezela kuli kidaya kwa heni kwa mbuli ya lula ludali loyatupele Mkulu, ludali lwa kuwazenga na hauwele wa kuwabomola, leka ahyo silingijesa ne hado.

⁹ Silingugana mijese kota ndangugana kuwakabusa hemwe kwa lyandiko lya heni.

¹⁰ Munhu koweza kulonga, “Baluwa za Paoli ndo zing'anuka lukami na ziwele na ulonzi ufandile kota itunyo, ila heye yuye hoyowa hamwe na hetwe ndo munhu yalihela mong'ho, na hala hoyolonga ulonzi wa heye uwaga kota hauwele chinhu.”

¹¹ Munhu yalingulonga ahyo chiba yakumbuche kota kuduho vinji kwa gala tulingwandika kuli lyandiko mhela lotuwele kutali, na gala gotugadita mhela hotuwa hamwe na hemwe.

¹² Kwa vyeng'ha vila hatwalijeza kiwika ama kiwahana na wala wanhu walingitogola hewo. Wanhu walingidita hewo ndo chipimo cha kipimila, na wanhu walingiwhaniza hewo kwa hewo, ndo wapoka.

¹³ Ila hetwe hambe tidaye ng'hatu, kidaya ako kupona kuli yila mijito yoyatupele Nguluwi, mijito yoitudita kuya kahi mbaka kwa hemwe.

¹⁴ Hatulochile mbaka yotuwichilwe mhela lotuyile kwa hemwe. Hetwe twali wa mwaluko kuya kwa hemwe tuwagalilani Mbuli Inojile ya Kilistu.

¹⁵ Lelo hatuchidayila mijito yowaditile wanji kupuluta chipimilo chotupegwe, leka twangitumbila kota makundo ga hemwe gokonjezeka hali hemwe kwa chipimilo choyatuwichile Nguluwi.

¹⁶ Aho toweza kuidamla Mbuli Inojile kuli isi

zinji, kutali na hemwe, na haiwa inojile kidayila mijito yowaditile wanhu wanji honhu hanji.

¹⁷ Ila kota vyogandichigwe, “Yula yalingona lutogo na yone lutogo kwa choyaditile Mkulu.”

¹⁸ Yalingukundigwa hawaga yula yalingitogola yuye, ila yula yalingutogoligwa na Mkulu.

11

Paoli na watumigwa wa udesi

¹ Namnyimilile hado tandi, na wone heni ndampoka! Ena, mnyimilile hado.

² Ndangonelani maya ila ndo maya ga Nguluwi, mina hemwe ndo kota mhinza yohanating'hana na mlume ndimholile kulawa kwa mlume yumwe hela ndo yawele Kilistu.

³ Ila ndangudumba kota vila lila izoka kwa uhadi wa heye wa udesi, nakamhada Hawa, majesa ga hemwe goweza kugaluswa muwe mwelile, mkaleche kukunda kwa hemwe kulingukomya kwa Kilistu.

⁴ Mina munhu yoneche yokuya na kumdamba Yesu nayali vinji na yula tumdamle, hemwe mwangumbochela kwa moko meli, ama mwangumkunda muhe kuli yula Muhe Yelile yomumbochele ama Mbuli Inojile ilivinji ng'hatu na yila yomuibochele kulawila kwa hetwe.

⁵ Silingijesa kota heni nda mdodo kuli awo walinguchemigwa “Watumigwa wakulu.”

⁶ Hanji sidahile kulonga, ila kudaha ndanako, mbuli ayi tuilajila hazelu kwa hemwe, chila honhu na chila mhela.

⁷ Heni nandamla kwa hemwe Mbuli Inojile ya Nguluwi ne kulanda sendi, ndalindidedeza leka ndiwakwinize hemwe. Ndaze, nandita vibibi?

⁸ Londitile mijito hali hemwe, gondalindigana na gaguligwa na chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu wanji. Ndali kota vila nandiwaboka hewo zowalinazo leka ndiwatumichile hemwe.

⁹ Londali na hemwe simgazile ne munhu yoneche longanile sendi, wang'holozangu walawile Makedoniya nawengalila chila chinhu chonganile. Ndali meho ng'hatu ndeche kuwagaza kwa kunhanza kwa vinhu vyeng'ha vila, na ndolutilila kudita hiho.

¹⁰ Ndangilaha kwa kula kukomya kwa Kilistu kuli mgati mwa heni, kota kuduha chindemeza kidayila mbuli ayo honeche kuli isi ya Akaya.

¹¹ Hambu ndangulonga ahyo kwa vila eti siwaganile hemwe? Nguluwi kavizela kota ndanguwagana!

¹² Ndolutilila kudita kota vyondilingudita sambu wala "Watumigwa wakulu". Leka ndeche kuwapa honhu wala walingupala honhu, honhu ha kidaya kota eti wangudita mijito kota hetwe.

¹³ Mina, hewo ndo watumigwa wa udesi, wakola mijito wa udesi walingidita kota watumigwa wa Kilistu.

¹⁴ Hanji, haiwa chinhu chijenzi, mina Limazoga nalyo livilizilaga kota mhillisi wa lumuli.

¹⁵ Kwa ahyo, haiwa mbuli njenzi, na hewo watumigwa wa Limazoga wangivilizila kota watumigwa watanganiche. Mwisu hewo wopegwa chila chowaganigwe kwa madito ga hewo.

Magazo ga Paoli kota mtumigwa

¹⁶ Kahi ndangulonga, munhu yaleche kunjesa kota ndampoka. Ila wone mlingijesa ahyo, lelo mmbone kota ndampoka leka na heni ndiwe na cha kidayila hado hela.

¹⁷ Chondilonga sambu hachiwele chila choyandajize Mkulu, kwa chiwalo achi cha kidaya, ndangulonga hela kota munhu mpoka.

¹⁸ Kwa vila wenji wangidaya kota wanhu wa isi, naheni kahi ndochidaya.

¹⁹ Hemwe ndo muwele na luhala, leka mina hemwe mwanguwemilila wapoka!

²⁰ Mwangumwimilila munhu yalinguwadita hemwe wapogozi, munhu yalinguwambuza na nayali nguwakadiliza na nayali nguwabeza na kuwatowa kumeho!

²¹ Kwa soni ndangukunda kota hetwe twali ng'hochele.

Na iwe vyoiwele, ila wone hana munhu yoneche yalingujeza kidayila chinhu, ndangulonga kota munhu mpoka, heni nandangujeza kahi kidaya.

²² Ndaze, hewo ndo Waebulaniya? Na heni nda Muebulaniya. Ndaze, hewo ndo Waisilaeli? Na heni nda Muisilaeli. Hewo ndo lululo lwa Abulahamu? Na heni nda lululo lwa Abulahamu.

²³ Ndaze, hewo ndo vitumagwa wa Kilistu? Na heni, ndangulonga ago chilukwale, nda chitumagwa wa Kilistu kusinda hewo. Heni nandita mijito iwele itunyo ng'hatu, nandikala kuchinweng'ho mala nyinji ng'hatu na nhowigwa kwa ng'obwa mala nyinji ng'hatu na nyejelela kubagama mala nyinji ng'hatu.

²⁴ Mala zihano na nzapigwa zila ng'hobwa makumi gadatu na tisa za Wayahudi.

²⁵ Na nzapigwa ng'hobwa mala zidatu, na nhowigwa na maganga mala imwe, nambenechelwa na meli mbahali mala zidatu, na mumo mbasa meho nechilo yeng'ha na kusinda nemisi yeng'ha ndikwelela mmazi.

²⁶ Chila mala kuli majendo ndali nditing'hana na kumema kwa mazi mlwanda na nongwa za migongolo na nongwa kulawa kwa Wayahudi wayangu na kulawa kwa wanhu hawawele Wayahudi na nongwa za kuli muji na nongwa za kisolo na nongwa za mbahali na nongwa kulawa kwa wang'holozangu wadesi.

²⁷ Ndita mijito na kugaya, mbasa meho ne kuwa hela usinjizi mala nyinji, ndiwa na nzala na ng'halu, mala nyinji ndiswa na nzala na kwesela kulya chinhu na kikala ndikakama kwa mbeho ndili mwazi.

²⁸ Kuleka ganji menji, chila zuwa ndaguganigwa kudita mijito ja chilundo cha wanhu walingumkunda Kilistu weng'ha.

²⁹ Wone munhu yoneche ka ng'hochele. Na heni kahi mbaga ng'hochele na munhu wone yoneche yakwimize, naheni kahi mbaga na lunhwinhwi.

³⁰ Wone indape kidaya, lelo ndochidayila ung'hochele wa heni.

³¹ Nguluwi yawele Mhaza wa Mkulu Yesu, itagwa lyake litambichizwe mazuwa gose, heye Kavizela kota silingulonga udesi.

³² Londali Damasiko, mkulu wa mkowa, yawele hasi ha mndewa Aleta, nayali yokwamila muji wa Damasiko leka yembate.

³³ Ila, mgati mwa chiseje ching'hangala, nanduliswa kunze kukolela ugazi naluwele kulukanzi, namhulusuka mmoko mwa heye.

12

Kulota na ugubulo

¹ Ndangidaya lelo, hanga hainojile! Ila sambi ndolonga kuli mbuli ya uloli na ugubulo woy-amhele Mkulu.

² Ndimzela munhu yumwe Mkilistu, mihela kumi na jine jilutile nakanyasuligwa mbaka ulanga wa kadatu. Nasivizelele kota nayali ako kwa lukuli ama kwa muhe, Nguluwi kavizela.

³ Ndanguhiluchila, ndivizela kota munhu ayo nakanyasuligwa mbaka kulubehelo kilanga. Ila sivizelele kota nayali ako kwa lukuli ama kwa muhe, Nguluwi nakavizela.

⁴ Ako Paladiso, nakahulika mbuli za uviso, munhu zohalingukundigwa kulonga.

⁵ Lelo ndochidayila munhu wa kota ayo, na haiwele kwa heni ndiliyeka, ila kwa chiwalo cha ung'hochele wa heni.

⁶ Wone nangane kidaya, nasalinguwa mpoka ne hado, mina nandahalonjile ga kukomya yeng'ha. Ila sichidaya, siviganile munhu yanjese ng'hatu kwa vila yalingona na kuhulika kwa heni.

⁷ Ila, leka ndeche kidaya ng'hatu kwa chiwalo cha kubochela ugubulo wa kububuwaza, nambikwa kuli lukuli lwa heni chinhu chilin-gundumiza kota miwa. Chinhu chila ndo kota msenga wa Limazoga kwa kunhowa na kunde-meza ndeche kidaya ng'hatu.

⁸ Nandimdedeza Mkulu mala zidatu kwa mbuli ino indawe.

⁹ Ila nakandonjela, “Kunoga kwa heni wan-gukukwila kwa chiwalo cha hegwe, mina ludali lwangu lwanguwa lukulu ng'hatu mhela hegwe houwa ng'hochele,” Lelo ng'hunda ng'hatu, ki-dayaila ung'hochele wa heni, leka ludali lwa Kilistu wikale mchanya mwa heni.

¹⁰ Ahyo, ndangukunda ng'hatu ung'hochele na kubeza na nongwa na wihe na magazo, kwa chiwalo cha Kilistu. Mina hondiwa ng'hochele, ndo hondiwa na ludali.

Majesa ga Paoli kwa Wakolinto

¹¹ Ndiwa kota mpoka, ila hemwe mng'ola lupichi ndiwe ahyo. Hemwe ndo namganigwe kunhogola. Mina, hanga heni siwele chinhu, kwa vyoneche, heni siwele mdodo kusinda hewo wala walingichema, “watumigwa wakulu.”

¹² Vinduzanduza na kububuwaza kulin-gulajilwa hazelu kota heni nda mtumigwa, nagakoleka hali hemwe kwa kwimilila kweng'ha.

¹³ Ndaze, nampunguchilwa na choni ng'hatu kusinda vilundo vya wanhu walingumkunda Kilistu vinji, hanga hela kota heni kwa ubanzi wa heni siwagazeni kutanzwa na hemwe? Ndiwalechela kwa chiwalo cha mbuli ayo!

¹⁴ Sambu nda goya ng'hatu kuya kwa hemwe mala ya kadatu, na siwagazani. Mina chondilinpupala hachiwele lufufu lwa hemwe, ila ndo mwemwe baho. Nakatali iwaga goya wahaza kuwawichila wana ng'hano, na haiwele kwa wana kuwawichila wahaza wa hewo.

¹⁵ Heni ndangukunda ng'hatu kulavya chondilicho, na kilavya heni baha ng'hatu, kwa chiwalo cha kuwatanza hemwe. Ndaze, mongana hado kwa vila heni ndanguwagana hemwe ng'hatu?

¹⁶ Lelo mokunda kota siwele itunyo kwa hemwe. Ila hanji munhu yunji kolonga, “Kwa vila Paoli ka msugu, kawahadeni.”

¹⁷ Ndaze, heni nandiwabunzani kukolela msenga yoneche yula nandimlajize kwa hemwe?

¹⁸ Heni nandimlanda Tito, nandimlajiza kwa hemwe na mng'holozetu yunji. Ndaze, Tito nakawabunzani? Ndaze, hamvizelele kota hetwe tuwa tulongozwa na muhe yuyula, na chihendo cha hetwe chimwe?

¹⁹ Hanji mwangijesa kota mbaka sambu tuwa tuchigombela twetwe hali hemwe! Ila, twangu-longa mbuli zino hali Nguluwi, tuwele tilumbile na Kilistu. Mbuli azo zeng'ha, waganigwe na heni, ndo kwa chiwalo cha kuwakangaza hemwe.

²⁰ Ndangudumba, hanji hondikuya kwa hemwe ndowafika hila vyosiviganile, naheni yongana ndiwe vyohamviganile. Ndangudumba hanji howa na kitowa na maya na kilema na ibamba na uhesi na kupwepwa na kidaya na ivuche hali hemwe.

²¹ Ndangudumba hanji aho hondikuya kahi hali Nguluwi wa heni kondita ndiwe liholile hali hemwe, na heni ndolombocheza kwa chiwalo cha wenji wa wala waditile gehile ila hawamgalamchile Nguluwi na maya ga hewo na ung'hondwa lowauditile.

Kukanyigwa kwa kuduma na ulamso

¹ Ayi ndo mala ya heni ya kadatu kuya kwa hemwe. “Chila nongwa yotagusigwa kwa ulolezi wa wanhu weli ama wadatu,” Kota vyoyandichigwe.

² Naminandongga, nakota vyoyali majendo ga keli, sambi ndangulonga kahi mbele kutali, wala weng'ha waditile wihe ne kulema kudedeza, na kahi wala wanji, londikuya, ndowa hela isungu.

³ Mokona mwemwe kota Kilistu kangulonga mgati mwa heni. Kwa hemwe Kilistu hawele ng'hochele, ila ludali lwake lwangukola mijito hali hemwe.

⁴ Mina leka wone yagazigwe kwa kuwambigwa mumsalaba kwa chiwalo cha ung'hochele, ila sambi kangikala kwa ludali lwa Nguluwi. Hetwe kahi twa ng'hochele kwa kilumba na heye ila tochikala na heye kwa mong'ho wa Nguluwi kwa chiwalo cha hemwe.

⁵ Milole hemwe mwemwe mvizele kota mwan-gukomya mwanago makundo. Milole mwemwe baho. Ndaze, hamvizelele kota Yesu Kilistu kamumo mgati mwa hemwe? Wone hebu, lelo hemwe mlemwela.

⁶ Ila ndangitumbila kota hemwe baho, mvizela kota hetwe hatulemwele.

⁷ Twangumlanda Nguluwi mleche kudita wihe woneche, ila tuleche koneka kota wanhu wamalile kuhola, ila muwe mdita ganojile, leka wone hetwe twangoneka tuwa tulemwele.

⁸ Mina tolemwela kubela kukomya, ila ludali lotulinawo ndo lwa kweneza ako kukomya.

⁹ Twangusangalala kota hetwe twa ng'hochele, ila hemwe mna ludali, ahyo twangulanda muwe

wanhu wenele.

¹⁰ Lelo ndangwandika lyandiko ali mbele kutali, leka londifika kwa hemwe ndeche kuwang'hanuchila hemwe kwa lula ludali loyamhele Mkulu, ena, ludali lwa kuzenga na hauwele lwa kuwawifya.

¹¹ Wang'holozangu, sambi ndaguwalagani! Mjeze kuwa mwenele na kusangalala, mibatilile geng'ha gondiwalonjele, muwe chinhu chimwe, mikale goya. Na heye Nguluwi wa igano na kikala goya kowa hamwe na hemwe.

¹² Milamse chila yumwe kwa kulajila igano lya Kilistu.

¹³ Wanhu weng'ha wa Nguluwi wawele kuno wanguwalamsani.

¹⁴ Utambichizo wa Mkulu Yesu Kilistu na igano lya Nguluwi na Muhe Yelile, viwe na hemwe mweng'ha.

**Ilagano Iya Katali, Ilagano Linyale kwa
Wanhu Weng'ha
The New Testament + Genesis in Vidunda**

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators

Language: Vidunda

Translation by: Pioneer Bible Translators

The New Testament in Vidunda

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

c584e819-507e-56ab-bbd8-53371c39d20d